

„Számomra a könyvtár a legjobb hely a világon”

◆ Horváth Géza

Július 1-jétől új igazgatója van a komáromi Jókai Mór Városi Könyvtárnak, *Rigláné Berczeli Mária* személyében. Kinevezését hosszú és tartalmas szakmai pályafutása, a helyi kultúra érdekében végzett kiemelkedő szakmai és vezetői munkája elismeréseként nyerte el öt évre, 2018-ig. Ebből az alkalomból régi ismerősként beszélgettem egykori osztálytársammal, kedves kolléganőmmel.

Érettségi után, 1977-ben kerültél első – és mindmáig egyetlen – munkahelyedre. A szakmai képzés minden szintjét megjárta. Könyvtárkezelő, könyvtáros asszisztens voltál, majd 1992 és 1996 között könyvtár-pedagógia szakot végeztél a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán. 1997 és 1998 között felsőfokú kulturális menedzseri képzés keretében vezetési ismereteket, andragógiát, humán erőforrás-menedzsmentet, rendezvényszervezést hallgattál, többek között. Szakdolgozatod kistélepüléseken létesítendő teleházak témaköréből írtad. 1997-től gyarapító-feldolgozó könyvtárosként és emellett 2001-től igazgatóhelyettesként működöttél, az intézmény minden posztján teljesítettél szolgálatot. Nem említettem az általad talán legjobban szeretett s személyiségedet ismerve hozzád legközelebb álló területet. 1982 és 1997 között gyermekkönyvtáros voltál.

• *Már a '80-as években nagyon jó kapcsolatot alakítottunk ki a város oktatási intézményeivel. Rendszeresek voltak a könyv- és könyvtárhasználati foglalko-*

zások. Ekkor kezdődtek a nyári szabadidős olvasótáborok, kézműves táborok, amelyeknek aktív szervezője, vezetője voltam. Nagyon sok hátrányos helyzetű kis olvasóval találkoztam, akik nyitottak voltak az egyéni foglalkozásra, olvasmányélményeik megosztására a könyvtárossal. A szakirodalom alapján, az oktatási intézmények gyermekvédelmi szakembereivel együttműködve, kialakítottam a gyermekkönyvtárban a hátrányos helyzetű gyermekolvasókkal való foglalkozás módszereit. Ebből írtam szakdolgozatomat a szegedi főiskolán. Ezek a gyerekek rendszeres olvasói lettek a könyvtárnak, évek múlva is visszajártak, csak úgy beszélgetni. Most már felnőttként is olvasóink között vannak, az életben is megállják a helyüket. Igen, ezt nagyon szerettem, szeretem a mai napig. Örülök, hogy utódom hasonló színvonalon folytatja munkámat fiatal olvasóink körében.

Információs szolgáltatás, adatbázis-építés, dokumentumbeszerezés, tartalmi és formai feltárás integrált számítógépes könyvtári rendszerben... A gyarapító-feldolgozó könyvtáros munkája nagy odafigyelést, precizitást kíván, más jellegű szakmai kihívást jelentett számodra, felsőfokú szakképesítés birtokában. Ráadásul 2001-től igazgatóhelyettesi teendőket is elláttál mindemellett.

• *A gyarapító munkát a fenntartó elvárásai, az anyagi keretek és az olvasói igények, a feltárást, a számítógépes kata-*

logizálást pedig a gyűjteményrészek határozzák meg. Egyszerűbb leírások készülnek a kötelező olvasmányokról, részletesebb, sokszor analitikus leírások a helyismereti gyűjteményben elhelyezett dokumentumokról, folyóiratszámok cikkeiről. Az érvényes szabványok szerint, az internetes forrásmegosztás követelményeinek megfelelően kell leírni, feltárni, hogy más könyvtárak is át tudják venni adatbázisukba, bekerülhessenek az országos könyvtári rendszerbe, ha szükség van rájuk. Mindez annak érdekében, hogy a használó számára elérhető, visszakereshető legyenek ezek a dokumentumok. Ha nem pontosan végessük, elvesznek a dokumentumok halmozásában. A könyvtár az információk tengerében dokumentumaival, szolgáltatásaival, rendezvényeivel a minőségi kultúrát igyekszik közvetíteni. A komáromi könyvtár látogatói a minőségi kultúra mellett tették le a voksot. A könyvtár részese kell hogy legyen minden ember hétköznapjainak, a mindennapok rutinjának. Ezért dolgozunk, hogy bővíthessük felhasználói körünket, szorosabba fűzhessük a kapcsolatokat az olvasók és a könyvtár között.

Igen, itt térhetünk át vezetői programodra, terveidre, a könyvtár stratégiájára, koncepciódra – hogy csak pár ilyen fajsúlyos kérdést említsek beszélgetésünk folytatásaként.

- *Pályázatomban felvázoltam a jogszabályi környezetet, helyzetelemzést végeztem, és az elkészített SWOT-analízis birtokában a városi könyvtár feladatait dióhéjban így fogalmaztam meg:*

1. *A könyvtár az információs, tudásalapú társadalom alapintézménye. Komplex, hagyományos és digitális tartalma-*

kat egyaránt gyűjtő, feldolgozó és szolgáltató intézményként működjön.

2. *A könyvtár az oktatás, a képzés, a kutatás és az innováció nélkülözhetetlen háttérintézménye, az élethosszig tartó tanulás színtere.*

A könyvtár továbbra is legyen a város és környéke, a határon túli magyarság szellemi, információs és tudományos műhelye, a helyi tájékoztatás központja, a település dolgozószobája.

3. *A könyvtár a kultúra, a közművelődés, a közösségi találkozások színtere, a kulturális sokszínűség támogatója.*

Komárom történelmi tradíciói okán fontos szerepet kell betöltenie könyvtárunknak a határon túli magyarság információs és kulturális ellátásában.

4. *A digitális műveltség megszerzésének biztosítása könyvtári alapfeladat. Pályázatok segítségével kívánjuk megvalósítani.*

5. *A partnerközpontú könyvtár kialakításának feltétele a minőségirányítás bevezetése. A könyvtár vezetőhelyetteseként részt vettem ilyen irányú képzésen, munkatársaim is elkötelezettek egy hatékonyabban működő, használó szempontú könyvtár kialakítása mellett.*

Ez nagyon szép, és egyúttal nagyon sok konkrét feladatot ad az intézmény valamennyi dolgozójának az elkövetkezendő években. Szakfelügyelőként van némi rálátásom a könyvtár társadalmi környezetére, általános helyzetére, működésére, gondjaira is. Hogyan áll a három „telephelyen” működő könyvtár megfelelőbb épületbe történő elhelyezésének ügye?

- *2010 óta napirenden tartja fenn tartónk a kérdést. A megfelelőbb gazdasági körülmények között jó esélyünk van rá, hogy a jelenleginél [összesen 481 m²] nagyobb épületben, együtt működhessen*

mind a gyermek-, mind a felnőtt-könyvtár. A szőnyi fiókkönyvtár elhelyezésére is keressük a megoldást. A meglehetősen népes és elnyúló településrészen mindenképpen szükséges és szakmailag indokolt fiókkönyvtár működtetése.

A másik súlyos problémát az állománygyarapítási keret nagyságában, annak jelentős mértékű csökkenésében érzékeltem. 2012-re mindösszesen egymillió forintot tervezhetett erre a célra a városi könyvtár. Ez a megelőző évnek mindössze húsz százaléka. A dokumentumellátás színvonalát jelentős mértékben veszélyezteti. A minőségromlás miatt veszítettetek-e olvasókat?

• *Én remélem, hogy ez az átmeneti forráshiány nem okozott minőségromlást, hiszen az előző években kiemelkedően magas volt a dokumentumokra költhető költségvetési támogatás. A tervszerűen gyarapított állomány átsegített minket ezen a helyzeten. Nem utolsó sorban megemlíthetem, hogy éltünk az Országos Dokumentumellátási Rendszer adta könyvtárközi lehetőségekkel. Most éreztük igazán a könyvtárak hálózatban való működésének előnyeit. Beszerzési keretünk 2013-ra 2,8 millió forintra javult, ami pozitív elmozdulás a megelőző években biztosított összeg irányába. Ez persze még mindig kevesebb annál, de például olvasói adományokkal is próbáljuk gyarapítani állományunkat. Szerencsére nem veszítettünk használókat, amiért továbbra is keményen kell dolgoznunk.*

A partnerség az önkormányzattal, a város különböző oktatási, kulturális és civil szervezeteivel a könyvtár erősségei közé tartozó terület. A határon átnyúló szakmai kapcsolatoknak különleges jelentőséget ad a város földrajzi helyzete, múltja.

• *Élénk kapcsolatokat ápolunk a szlovákiai Komárom Szinnyei József Városi Könyvtárával és az Anton Bernolák nevet viselő érsekújvári városi bibliotékával. A Selye Jánosról elnevezett felsőoktatási intézménnyel kiépített kapcsolatot jellemzi, hogy olvasóinknak több mint tíz százaléka a határ szlovákiai oldalán élők, köztük az említett felsőoktatási intézmény hallgatói közül kerül ki.*

Idézek a szakfelügyeleti jelentésből: „Komárom a magyar történelemben többször kapott kiemelt szerepet [...] bizonyosan lényegesen kevesebbet tudhatnának az itt élők erről, ha nem folyna ilyen magas színvonalú helyismereti gyűjtő- és kutatótevékenység a Jókai Mór Városi Könyvtárban.” Vezető elődöd, Györgyné Rabi Lenke, igazgatói munkája mellett foglalkozott a helyismereti gyűjteménnyel. Nyugdíjba vonulása úrt hagyott maga után a könyvtár munkájának ezen a speciális területén. Hogyan tovább? Lesz-e segítséged, képzett embered erre a feladatra?

• *A települési könyvtárak legértékesebb része a helyismereti gyűjtemény. Ez ad lehetőséget a kutatásra, ez határozza meg a könyvtár egyedi arculatát. A helyi történelem, a lokális információk könyvtári dokumentumai kiemelt figyelmet érdemelnek a gyarapítás és a feldolgozás szempontjából. Ez eddig is így volt, és népszerűsítette a könyvtár és a település hírnevét, a hozzá kapcsolódó kiadványok, kiállítások, rendezvények növelték a komáromiakban a településhez fűző patriotizmust, a szülőföld szeretetét. Rabi Lenke professzionális módon művelte ezt a tevékenységet. Mindenképpen folytatni kívánjuk ezt a munkát, együttműködve a helyi kutatókkal, helytörténészekkel, civil szervezetekkel, társintézményekkel.*

Folytatni kívánjuk a digitalizálást, e-könyvtárunk fejlesztését is. Szeretném, hogy Lenke visszajárhasson legalább hetente egyszer helyismereti szaktanácsadóként, aki utódjának át tudja adni a tapasztalatait. Fenntartónk is partner ebben. Hosszabb távon pedig könyvtártörténelem szakos kolléga alkalmazását tartanám megfelelőnek erre a posztra.

Ha már a személyi feltételeknél tartunk, nem állom meg, hogy meg ne kérdezzem: hogyan bírod továbbra is a gyarapítás-feldolgozás munkaterületét, vezetői feladataid mellett?

• Igazgatóként munkaiügyi feladatok, számlák kezelése, értekezleteken való részvétel, rendezvények szervezése és számos más vezetői feladat mellett egyre kevesebbet tudok foglalkozni régi munkámmal. Mindenképpen megoldást kell találnom erre a gondra is, a fenntartónkkal partnerségben. A könyvtár gyűjtőkori szabályzatát igazgatóhelyettesként én dolgoztam ki. Vallom, hogy a könyvtári munka alapja a jó gyűjtemény, hiszen minden szolgáltatásunk a gyűjteményre épül. Ezért a gyarapító munkát mindenképpen szeretném folytatni.

Már csak a minőségbiztosítási rendszer kialakítása és bevezetése miatt is. Minőségi mutatók kidolgozása, minőségmenedzsment bevezetése a könyvtárban, nem hagyhatja érintetlenül e munkaterület sem. Mikorra szeretnétek kidolgozni, alkalmazni ezt a rendszert?

• A 2014. év feladata lesz, csakúgy, mint az állományellenőrzés megszervezése és lebonyolítása, természetesen a napi munkák mellett.

Aktív és sikeres pályázatírói és megvalósítói tevékenység, honlapszerkesztés egyebek között, amiket nem tudunk érin-

teni, részletezni. Kisváros „kis könyvtárban” természetes, hogy mindenki csinál mindent, kisebb a differenciálódás a munkaterületek között, mint nagyobb települési, közművelődési könyvtárakban. Az olvasószolgálati munkából is kiveszed a részed. Ez nemcsak a helyzet szülte feladatvállalás, hanem szakmai hivatástudatod része.

• Az olvasószolgálat a legfontosabb feladata minden könyvtárnak. Ott csúcsosodik ki minden erőfeszítés, minden háttér munka. A konkrét találkozás az olvasókkal elengedhetetlen a vezető részére. A kölcsönzés, tájékoztatás során sok mindent le tud szűrni akár a kollégák munkájáról, akár az olvasók igényeiről, elégedettségéről, esetleges kifogásairól. A heti egy délutánon végzett olvasószolgálati munkához ragaszkodom, és részt vállalom a szombati ügyeletekben is. A könyvtáros munkája segítő hivatás. Megkeresni, kézbe adni, utánajárni, előkészíteni az információt, háttér munkát végezni annak érdekében, hogy elkészüljön egy dolgozat, megszülessen egy kiállítás, valaki felkészüljön egy vizsgára, tájékozódjon a gyermeknevelés rejtelmében, megismerje a hobbiához szükséges könyveket, vagy csak hasznosan töltse el a szabadidejét – még lehetne sorolni a lehetőségeket. Ezzel a hivatással állandóan ébren lehet tartani érdeklődésünket, tudásszomjunkt, emberekkel való törődésünket. Számomra a könyvtár a legjobb hely a világon.

Hivatástudat, szakértelem, lelkesedés mindez szükséges ahhoz, hogy a könyvtárosok mellett minél több olvasó is otthon érezze magát a komáromi Jókai Mór Városi Könyvtárban. Ehhez kívánunk sok sikert! Köszönöm a beszélgetést. ■